

Kurban İbadeti ve Önemi¹

1. Konunun Planı

- a. Kurban Nedir, Önemi ve Fazileti?
- b. Kurban İbadetinin Tarihi
- c. Kurban Kesmenin Hükümü
- d. Kurban Kesmekle Yükümlü olanlar
- e. Kurban İbadetinin Geçerli Olmasının Şartları
- f. Kurban Kesmenin usulü
- g. Kurban Kesmenin Kazanımları

2. Konunun Açılımı ve İşlenişi

Kurbanın ne anlama geldiği, dindeki yeri ve tarihi anlatılarak konuya başlanır. Kurbandan bahseden ayet ve hadisler nakledilir. Kurban kesmenin hükümü ve kurban ibadetinin yerine getirilebilmesi için gerekli şartlar ele alınır. Kurban kesmekle yükümlü olanlar, kurban edilecek hayvanların özellikleri, kurban kesmenin usulü ve kurban kesmenin kazanımlarından bahsedilerek vaaz bitirilir.

3. Konunun Özet Sunumu

a. Kelime olarak Hac:

- Sözlükte, “yaklaşmak” ve “Allah'a yakınlık sağlamaya vesile olan şey” anlamına gelen "kurban" kelimesi; maddî ve manevî her türlü yakın olmayı ifade eder.
- Genel anlamda kurban kelimesi; kendisiyle Allah'a yaklaşılacak iman, namaz, zekât, sadaka, oruç gibi her türlü ibadet aynı kökten gelen, "kurbet" kelimesi ile ifade edilir.
- Özel anlamda kurban; Allah'a ibadet etmek amacıyla belirli şartları taşıyan bir hayvanı usulüne uygun olarak kesmektir. Bu niyetle kesilen hayvana da “kurban” denir.

b. Kurban İbadetinin Tarihi:

Kurban ibadeti, insanlık tarihi kadar eskidir. Bu husus, Kur'ân' da Âdem (a.s.)'in oğulları Habil ile Kâbil'in kurbanları ile İbrahim Peygamberin oğlunu kurban etmekle imtihan edildiği, bu imtihanı kazanması üzerine kendisine kurban etmesi için bir koç verildiği haberi ile dile getirilmektedir.

• Habil ile Kabil'in Kurbanları

وَأْتَلُ عَلَيْهِمْ نَبَأَ ابْنَيْ آدَمَ بِالْحَقِّ إِذْ قَرَّبَا قُرْبَانًا فَتُقُبِّلَ مِنْ أَحَدِهِمَا وَلَمْ يُتَقَبَّلْ مِنَ الْآخَرِ قَالَ لَأَقْتُلَنَّكَ قَالَ إِنَّمَا يَتَقَبَّلُ اللَّهُ مِنَ الْمُتَّقِينَ ﴿٢٧﴾

Onlara Âdem'in iki oğlunun haberini gerçeğe uygun olarak anlat: Hani ikisi de birer kurban sunmuşlar, birininki kabul edilmiş, diğerininki kabul edilmemişti. Kurbanı kabul edilmeyen, diğerine, “Andolsun seni öldüreceğim!” dedi. O da dedi ki: “Allah ancak takvâ sahiplerinden kabul eder. (Mâide Suresi – 27)

¹ Bu vaaz projesi, Erzurum Müftülüğü Baş Vaizi Ethem Karabulut tarafından hazırlanmıştır.

Kur'an 'da Habil ile Kabil'in kurbanlarının mahiyeti bildirilmemekte ancak birinin kurbanın kabul edildiği diğeri edilmediği açıkça ifade edilmektedir.

• Hz. İbrahim'in Kurbanı

İbrahim Peygamber, yüce Allah'tan kendisine sâlih bir çocuk vermesi için dua eder. Bu dua üzerine Allah ona sâlih, uysal, halim selim bir çocuk verir. Çocuk büyür, nihayet çalışabilecek gecelerinde rüyasında oğlunu kurban ettiğini görür. Bunun üzerine Mekke civarındaki Mina mevkiine varınca rüyasını oğluna anlatır.

فَلَمَّا بَلَغَ مَعَهُ السَّعْيَ قَالَ يَا بُنَيَّ إِنِّي أَرَىٰ فِي الْمَنَامِ أَنِّي أَذْبَحُكَ فَانظُرْ مَاذَا تَرَىٰ

"Çocuk, babasıyla beraber iş güç tutacak yaşa gelince babası ona, "Yavrucuğum" dedi, "Rüyamda seni kurban ettiğimi gördüm; düşün bakalım sen bu işe ne diyeceksin?" der. İsmail, hiç tereddüt etmeden,

قَالَ يَا أَبَتِ افْعَلْ مَا تُؤْمَرُ سَتَجِدُنِي إِن شَاءَ اللَّهُ مِنَ الصَّابِرِينَ ﴿١٠٢﴾

Dedi ki: "Babacığım! Sana buyurulanı yap; inşaallah beni sabredenlerden biri olarak bulacaksın." karşılığını verir. Bunun üzerine İbrahim (a.s.) oğlu İsmail'i yüzüstü yere yatırır, birkaç defa kesmeyi dener, fakat bıçak kesmez. İbrahim Peygamber zor ve büyük bir sınavı kazanmıştır. Yüce Allah, İbrahim peygambere şöyle seslenir:

قَدْ صَدَّقْتَ الرُّءْيَا إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ﴿١٠٥﴾ إِنَّ هَذَا لَهُوَ الْبَلَاءُ الْمُبِينُ ﴿١٠٦﴾

"Tamam, rüyanı gerçekleştirmiş oldun." İşte iyileri biz böyle ödüllendiririz. Bu, kesinlikle apaçık bir imtihandı." Yüce Allah güzel bir koç verir, İbrahim Peygamber bu koçu kurban eder. Kur'an 'da bu husus şöyle ifade edilir:

وَقَدَيْنَاهُ بِذَبْحٍ عَظِيمٍ ﴿١٠٧﴾

"Biz, (oğlunun canına) bedel olarak ona iri bir kurbanlık verdik." (Sâffât Suresi – 100-111)²

c. Kurban Kesmenin Hükümü

Kurban Bayramında kesilen kurbanı (udhiyye), Kevser suresinin 2. ayetinde işaret edilir:

فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَأَنْحَرْ ﴿٢﴾

"Şimdi sen rabbin için namaz kıl ve kurban kes!"

Kevser suresinin dışında Kur'an 'da geçen kurban ile ilgili ayetler, hacda kesilen kurbanlarla ilgilidir. Kevser suresindeki "venhar" emri kesin olarak "kurban kes" farklı anlamları da içerdiği için kurban ibadetinin hükümü konusunda ihtilaf edilmiştir. "Venhar" kesin olarak "kurban kes" anlamına gelseydi bu ibadetin hükümü farz olur ve ihtilaf da söz konusu olmazdı. Kurban ibadetinin hükümü, Peygamber efendimizin uygulama ve sözlerinden çıkarılmıştır. Genel olarak kurban hakkında iki hüküm vardır:

- Kurban Bayramı günlerinde mukim ve dinen zengin olan her Müslümanın kurban kesmesi vaciptir.

² bk. Sâffât Suresi – 100,111

Bu görüşte olanlar; "venhar" cümlesi başka anlamlara gelse bile "kurban kes" anlamına da gelir, cümleyi bu anlama almak daha evladır demişlerdir.³ Ayrıca, Peygamberimizin, hicretin ikinci yılından itibaren kurban bayramlarında kurban kesmeye başlayıp ruhunu Rabbine teslim edinceye kadar her yıl kurban kesmesini⁴ ve ümmetine de kesmeyi tavsiye eden şu hadislerini delil olarak almışlardır:

Sahabeden Enes ibn Malik;

"Hz. Peygamber, boynuzlu alaca iki kurban kesti. Kurbanlarını bizzat kendi eli ile boğazladı, boğazlarken besmele çekti ve tekbir getirdi, ayaklarını boynuzlarının üzerine koydu"⁵ demiştir.

Sahabeden Cündeb İbn Süfyan'ın bildirdiğine göre bayram namazından önce kurban kesildiğini görmesi üzerine Peygamberimiz (s.a.s.):

"Kim kurbanı bayram namazını kılmadan önce keserse yerine başka bir hayvanı kurban kessin. Kim kurbanını kesmemişse bismillah diyerek kessin"⁶ buyurmuştur.

Sahabeden Uveymir ibn Aşkar, bayram namazından önce kurbanı keser ve durumu Peygamberimize bildirir, Peygamberimiz;

"Kurbanımı yeniden kes"⁷

"Kimin kurban kesmeye gücü yeterde kurban kesmezse namazgâhımıza yaklaşmasın."⁸ buyurur.

Hz. Ali, her yıl biri kendi biri de Peygamberimizin yerine olmak üzere iki koç kurban kesmiştir. Kendisine sorulması üzerine, **"bu, bana Hz. Peygamberin emridir asla onu terk etmem"**⁹ **"kurban kesmeyi Hz. Peygamber tavsiye etmiştir"**¹⁰ demiştir.

Kurban kesmenin vacip olduğu içtihadında bulunanlar; bu hadislere dayanarak kurban ibadeti vacip olmasaydı Hz. Peygamber bayram namazından önce kurban kesen ashaba yeniden kurban kesmelerini emretmez, imkânı olduğu halde kesmeyenler için **"namazgâhımıza yaklaşmasın"** buyurmazdı demişlerdir.¹¹

• Kurban Kesmek Müekket Sünnettir

Kurban kesmenin müekket sünnet olduğunu söyleyenler; Şafîî, Hanbelî ve Malikîler, bir rivayete göre İmam Ebû Yusuf bu görüştedir.¹²

Kurban ibadetinin "sünnet-i müekkede" olduğu görüşünde olanlar; gücü yeten kimseler için kurban kesse de olur kesmese de olur demiyorlar, aksine, "kurban ibadeti; gücü yetenler için terkine müsaade edilmeyen bir sünnettir"¹³ diyorlar. Meselâ İmam Mâlik,

³ Kâsânî, V, 62

⁴ Tirmizî, Edâhî, 11, IV, 92.

⁵ Müslim, Edâhî, 17; II, 1556; Tirmizî, Edâhî, 2; IV, 84.

⁶ Müslim, Edâhî, 1, II, 1551; bk. İbn Mâce, Edâhî, 12, II, 1053.

⁷ İbn Mâce, Edâhî, 12, II, 1053; bk. Tirmizî, Edâhî, 10.

⁸ Tirmizî, Edâhî, 18, İbn Mâce, Edâhî, 2.

⁹ Tirmizî, Edâhî, 2.

¹⁰ Ebû Dâvûd, Dahâyâ, 2.

¹¹ bk. el-Mergînânî, IV, 70.

¹² İbn Kudâme, el-Muğnî, XIII, 360.

¹³ Kurtubî, XV, 109.

mukim olsun misafir olsun kurban ibadetini hiçbir Müslümanın terk etmesi uygun olmaz"¹⁴ demektedir.

d. Kurban Kesmele Yükümlü Olanlar

Hanefilere göre akıllı, buluğa ermiş, hür, mukim ve dinen zengin olan; Mâlikî, Şâfiî ve Hanbelîlere göre mukim veya misafir her Müslüman kurban kesmele yükümlüdür.

Kurban ibadeti için dinen zenginlik ölçüsü; kişinin temel ihtiyaçları ve borçlarının dışında 80,18 gram altın veya bunun değerinde para veya ticaret eşyasına sahip olmaktır. Kurban ibadetinde zekâta olduğu gibi bu miktar malın üzerinden bir yıl geçmesi (havalanı havl) ve malın artıcı (nami) olması şart değildir.

Hanefilere göre fakirler ile Kurban Bayramı günlerinde dinen yolcu sayılan kimseler kurban kesmele yükümlü değildir. Misafirler misafirlikte iken kurban keser veya kestirirse kurban sevabını almış olurlar. Aynı şekilde üzerlerine vacip olmadığı halde fakirler de kurban keserlerse onlar da kurban sevabını almış olurlar.

e. Kurban İbadetinin Geçerli Olmasının Şartları

Kurban ibadetinin geçerli ve makbul olabilmesi için şu şartların birlikte bulunması gerekir:

▪ Kurban, vaktinde kesilmelidir. Çünkü vaktinde kesilmeyen hayvan kurban olmaz. Peygamberimiz, kurbanlık hayvanını vaktinden önce kesen sahâbiye yeniden kurban kestirmiştir.¹⁵ Kurban kesme vakti; Hanefilere göre bayramın birinci günü bayram namazını kıldıktan sonra üçüncü günü güneş batımına kadar; Şâfiîlere göre dördüncü günü güneş batıncaya kadar olan zamandır.¹⁶ Kurban, zamanında kesilemezse bedeli tasadduk edilir, fakat kurban ibadeti yerine gelmiş olmaz.

▪ Kesilecek hayvanın; deve, sığır, manda, koyun ve keçi cinsi olmalı ve deve 5, sığır ve manda 2, koyun ve keçi 1 yaşını ikmal etmiş olmalıdır. Bir yaşında görünen 6 aylık gürbüz kuzu kurban edilebilir.¹⁷ Koyunun erkeği (koç), diğerlerinin dişisi daha faziletlidir. Deve, sığır ve manda en fazla 7 kişi tarafından ortaklaşa kesilebilir. Koyun ve keçi sadece 1 kişi tarafından kurban edilebilir. Kurbanlık hayvan kesilmeden kaybolur veya ölürse, yerine yeniden kurbanlık alınması gerekir.

▪ Kurbanlık hayvan;

-Sağlıklı, organları tam ve besili olmalı;

-Ölümcül hasta,

-Çok zayıf, -İki veya bir gözü kör,

-Kesim yerine yürüyemeyecek kadar topal,

-Kulakları, boynuzları, kuyruğu ve memeleri kökünden kesik veya kopuk,

-Doğuştan kulaksız,

¹⁴ Kurtubî, XV, 109.

¹⁵ Müslim, Edâhî, 1, II, 1551.

¹⁶ Mergînânî, IV, 72-73.

¹⁷ Ebû Dâvûd, Dahâyâ, 5.

-Dişlerinin çoğu dökülmüş olmamalıdır.¹⁸

Kurbanlık hayvan, satın alındıktan sonra kusur oluşmuş ise bu hayvan, Hanefî ve Malikîlere göre yine kurban olmaz, Şâfiî ve Hanbelîlere göre olur. Doğuştan boynuzsuz, şaşı, rahat yürüyebilen topal, kulağı delik veya yırtık olma gibi az kusurlu hayvan kurban edilebilir.

- Niyet ve ihlâs olmalıdır. Diğer ibadetlerde olduğu gibi kurban ibadetinde de niyet ve ihlâs şarttır. Allah'a ulaşacak olan kurbanın kanı ve eti değil kişinin niyeti ve ihlâsıdır.¹⁹
- Kurbanı kişinin ya bizzat kendisi kesmeli veya kesebilecek birine vekâlet vermelidir. Peygamberimiz kurbanlarını bizzat kendisi kesmiştir.²⁰

f. Kurban Kesmenin Usulü.

Kurbanlık hayvan, kurban kesim yerlerinde kesilmeli, cadde, sokak ve parklarda kesilmemelidir. Hayvan, yüzü kibleye gelecek şekilde eziyet edilmeden yatırılmalı, gerekiyorsa ayakları bağlanmalı, keskin bir bıçak ile besmele ve tekbir ile kesilmelidir.

Peygamberimiz (s.a.s.),

إِنِّي وَجَّهْتُ وَجْهِيَ لِلَّذِي فَطَرَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ حَنِيفًا وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿٧٩﴾

“Ben, O’nun birliğine inanarak yüzümü, gökleri ve yeri yoktan yaratana çevirdim ve ben müşriklerden değilim.”²¹ ve

قُلْ إِنَّ صَلَاتِي وَنُسُكِي وَمَحْيَايَ وَمَمَاتِي لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٦٢﴾ لَا شَرِيكَ لَهُ وَبِذَلِكَ أُمِرْتُ وَأَنَا أَوَّلُ الْمُسْلِمِينَ ﴿١٦٣﴾

“De ki: “Benim namazım, (her türlü) ibadetim, hayatım ve ölümüm, hepsi âlemlerin rabbi olan Allah içindir. O’nun ortağı yoktur. Bana sadece bu emrolundu ve ben (hak dine) teslim olanların ilkiyim.”²² anlamındaki ayetleri okumuş ve

اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ

“Allah her şeyden yücedir, Allah her şeyden yücedir. Allah’tan başka ilâh yoktur, Allah her şeyden yücedir. Allah her şeyden yücedir, hamd sadece O’na mahsustur”²³ diyerek kurbanını kesmiştir.

Hayvanın usulüne göre kesilmiş olabilmesi için; Kurbanlık hayvanın yemek ve nefes borusu ile iki şah damarının kesilmesi gerekir. Hayvan henüz ölmeden kafasını gövdesinden ayırmak ve derisini yüzmeye başlamak mekruhtur.

Kurban kesim esnasında çevre kirlenmemelidir. Çevreyi kirlenmekle imanla bağdaşmayan bir davranıştır. Kurban atıkları çöpe veya gelişigüzel bir yere atılmamalı toprağa gömülmelidir.

Kurbanın yenilebilecek hiçbir şeyi zayi edilmemeli, derisi hayır kurumlarına verilmelidir. Etinden aile fertlerine ve misafirlere ikram edilmeli, kurban kesemeyen fakirlere

¹⁸ Ebû Dâvûd, Dahâyâ, 6.

¹⁹ Hac Suresi – 37.

²⁰ Ebû Dâvûd, Dahâyâ, 2.

²¹ En’âm Suresi – 79

²² En’âm Suresi – 162-163

²³ Ebû Dâvûd, Dâhâyâ, 4.

de tasadduk edilmelidir. Kurban kesenin aile fertleri kalabalık ve maddî durumu çok iyi değilse kurban etinin bir kısmını daha sonraki günlere saklayabilir.

Peygamberimiz (s.a.s.);

"Kurban kesebilenlerin kesemeyenlere imkân sağlaması için kurban etlerinin üç gündün sonraya bırakılmasını yasaklamıştım. Artık kurban etini yiyin, yedin ve daha sonraki günleriniz için saklayın"²⁴ buyurmuştur.

g. Kurban Kesmenin Kazanımları

Kurban kesen kimse;

- Allah ve Peygamberin emrine uymuş,
- Kulluk bilincine erişmiş,
- Allah'ın verdiği nimetlere şükretmiş,
- Çok sevap kazanmış, ahiret için azık hazırlamış olur.
- Günahlarının bağışlanmasına ve Allah'ın af ve mağfiretine vesile olur.
- Kurban etinin misafir ve komşulara ikramı, fakirlere tasadduk sebebiyle sosyal yardımlaşma, dayanışma ve kaynaşmayı, bayram sevincini paylaşmayı sağlamış, sosyal adalete katkı sağlamış, paylaşma bilinci ve sevincini geliştirmiş olur.
- Kişi kurban keserek nefsinin cimrilikten korunmuş olur.

Sonuç olarak kurban, ezan gibi İslam'ın şiarı olan bir ibadettir. Bu ibadet ile dinen zengin sayılan kimseler yükümlüdür. Kurban; koyun, keçi, sığır, manda ve devenin Kurban Bayramı günlerinde, usulüne uygun olarak kesilerek yerine getirilir. Bu kurbanı "udhiyye" denir. Hacda kıran ve temettu hacı yapanların Kurban Bayramı günlerinde kestikleri kurbanı da "hedy" denir.

İyi insan iyi Müslüman, imkânı olursa Allah için kurban keser ve Allah'ın rızasını kazanmaya çalışır.

4. Konu İşlenirken Başvurulabilecek Bazı Ayetler

• **وَآتُوا عَلَيْهِمْ نَبَأَ ابْنَيْ آدَمَ بِالْحَقِّ إِذْ قَرَّبَا قُرْبَانًا فَتُقُبِّلَ مِنْ أَحَدِهِمَا وَلَمْ يُتَقَبَّلْ مِنَ الْآخَرَ قَالَ لَاقْتُلْنَاكَ قَالَ إِنَّمَا يَقْبَلُ اللَّهُ مِنَ الْمُتَّقِينَ ﴿٢٧﴾**

Onlara Âdem'in iki oğlunun haberini gerçeğe uygun olarak anlat: Hani ikisi de birer kurban sunmuşlar, birininki kabul edilmiş, diğerininki kabul edilmemişti. Kurbanı kabul edilmeyen, diğerine, "Andolsun seni öldüreceğim!" dedi. O da dedi ki: "Allah ancak takvâ sahiplerinden kabul eder."²⁵

• **وَلِكُلِّ أُمَّةٍ جَعَلْنَا مَنْسَكًا لِيَذْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ عَلَىٰ مَا رَزَقَهُمْ مِنْ بَهِيمَةِ الْأَنْعَامِ فَإِلَهُكُمْ إِلَهُ وَاحِدٌ فَلَهُ أَسْلِمُوا وَبَشِّرِ الْمُحْسِنِينَ ﴿٣٤﴾**

Biz her ümmete kurban kesmeyi meşrû kıldık ki kendilerine rızık olarak verdiği kurbanlık hayvanlar üzerine Allah'ın adını ansınlar. Sonuç itibariyle hepinizin mâbudu tek bir tanrıdır. Şu halde yalnız O'na teslimiyet gösterin. Sen de Allah'ın buyruklarına içtenlikle teslimiyet gösteren kimseleri müjdele!²⁶

²⁴ Tirmizî, Edâhî, 12.

²⁵ Mâide Suresi – 27

²⁶ Hac Suresi – 34

- وَالْبُدْنَ جَعَلْنَاهَا لَكُمْ مِنْ شَعَائِرِ اللَّهِ لَكُمْ فِيهَا حَيْرٌ فَاذْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ عَلَيْهَا صَوَافً فَإِذَا وَجَبَتْ جُنُوبُهَا فَكُلُوا مِنْهَا وَأَطِعُوا الْقَانِعَ وَالْمُعْتَرَّ كَذَلِكَ سَخَّرْنَاهَا لَكُمْ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٣٦﴾ لَنْ يَنَالَ اللَّهُ لُحُومَهَا وَلَا دِمَاؤُهَا وَلَكِنْ يَنَالُهُ التَّقْوَىٰ مِنْكُمْ كَذَلِكَ سَخَّرَهَا لَكُمْ لِتُكَبِّرُوا اللَّهَ عَلَىٰ مَا هَدَيْكُمْ وَبَشِّرِ الْمُحْسِنِينَ ﴿٣٧﴾

Biz o büyükbaş hayvanları da Allah'ın size nişanelerinden kıldık; sizin için onlarda nice yararlar vardır. Onlar (kesim için) sıraya dizildiklerinde üzerlerine Allah'ın adını anın, cansız halde yere serildiklerinde ise onlardan hem kendiniz yiyin hem de ihtiyacınızı gizleyen ve gizlemeyen yoksulları doyurun. İşte onları şükredesiniz diye sizin istifadenize verdik. (36) Onların ne etleri Allah'a ulaşır ne de kanları; O'na ulaşacak olan sadece sizin takvânızdır. İşte Allah onları sizin istifadenize verdi ki size doğru yolu göstermesinden ötürü O'nu tâzimle anasınız. İyilik yolunu tutanları müjdele!²⁷

- قُلْ إِنْ صَلَاتِي وَنُسُكِي وَمَحْيَايَ وَمَمَاتِي لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٦٢﴾ لَا شَرِيكَ لَهُ وَبِذَلِكَ أُمِرْتُ وَأَنَا أَوَّلُ الْمُسْلِمِينَ ﴿١٦٣﴾

De ki: “Benim namazım, (her türlü) ibadetim, hayatım ve ölümüm, hepsi âlemlerin rabbi olan Allah içindir.(162) O'nun ortağı yoktur. Bana sadece bu emrolundu ve ben (hak dine) teslim olanların ilkiyim.”²⁸

5. Konu İşlenirken Başvurulabilecek Bazı Hadisler

- عَنِ الْبَرَاءِ قَالَ: سَمِعْتُ النَّبِيَّ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) يَخْطُبُ فَقَالَ: “إِنَّ أَوَّلَ مَا نَبَدَأَ بِهِ فِي يَوْمِنَا هَذَا أَنْ نُصَلِّيَ، ثُمَّ نَرْجِعَ فَنَنْحَرَ، فَمَنْ فَعَلَ فَقَدْ أَصَابَ سُنَّتَنَا.”

Berâ diyor ki, “Hz. Peygamber'i (sav) hutbe verirken dinledim, şöyle buyurdu: “Bugün ilk işimiz, (bayram) namazı kılmak, sonra dönüp kurban kesmektir. Kim böyle yaparsa sünnetimize uymuş olur.”²⁹

- عَنْ عَائِشَةَ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) قَالَ: “مَا عَمِلَ آدَمِيُّ مِنْ عَمَلٍ يَوْمَ النَّحْرِ أَحَبَّ إِلَى اللَّهِ مِنْ إِهْرَاقِ الدَّمِ إِنَّهُ لَيَبْتِي يَوْمَ الْفِيَامَةِ بِقُرُونِهَا وَأَشْعَارِهَا وَأَظْلَافِهَا وَإِنَّ الدَّمَ لَيَقَعُ مِنَ اللَّهِ بِمَكَانٍ قَبْلَ أَنْ يَقَعَ مِنَ الْأَرْضِ فَطِيبُوا بِهَا نَفْسًا.”

Hiz. Âişe'den rivayet edildiğine göre, Allah Resûlü (sav) şöyle buyurmuştur: “Âdemoğlu kurban günü Allah katında kurban kesmekten daha güzel bir amel işlemez. Kurban, kıyamet günü boynuzları, kılları ve tırnaklarıyla (sevap olarak) gelir. Kurban, henüz kanı yere düşmeden, Allah tarafından kabul edilir. Bu sebeple kurban kesme konusunda gönlünüz hoş olsun, (bu iş size zor gelmesin).”³⁰

- عَنْ شَدَّادِ بْنِ أَوْسٍ قَالَ: تِنْتَانِ حَفِظْتُهُمَا عَنْ رَسُولِ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) قَالَ: “إِنَّ اللَّهَ كَتَبَ الْإِحْسَانَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ فَإِذَا قَتَلْتُمْ فَأَحْسِنُوا الْقِتْلَةَ وَإِذَا ذَبَحْتُمْ فَأَحْسِنُوا الذَّبْحَ وَلْيُجِدْ أَعْدَاكُمْ شَفْرَتَهُ فُلْيُرَخْ دَبِيحَتَهُ.”

Şeddâd b. Evs diyor ki, “Ben iki şeyi Resûlullah 'tan (sav) belledim. O şöyle buyurdu: “Allah her işi güzel yapmayı istemiştir. Şu hâlde siz (meşru bir sebeple) öldürürken de (işkence etmeden) güzelce öldürün. Bir hayvanı kestiğinizde de kesimini güzel yapın. (Biriniz hayvan keseceği zaman) bıçağımı bilesin ve kestiği hayvanı rahatlatın!”³¹

²⁷ Hac Suresi – 36-37

²⁸ En'âm Suresi – 162-163

²⁹ Buhârî, İdeyn, 3

³⁰ Tirmizî, Edâhî, 1

³¹ Müslim, Sayd, 57; Ebû Dâvûd, Dahâyâ, 10-11

- عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: ضَحَّى رَسُولُ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) يَوْمَ عِيدِ بَكْبَشَيْنِ فَقَالَ جِبْنَ وَجَّهَهُمَا: "إِنِّي وَجَّهْتُ وَجْهِي لِلَّذِي فَطَرَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ حَنِيفًا وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ إِنَّ صَلَاتِي وَنُسُكِي وَمَحْيَايَ وَمَمَاتِي لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ لَا شَرِيكَ لَهُ وَبِذَلِكَ أُمِرْتُ وَأَنَا أَوَّلُ الْمُسْلِمِينَ اللَّهُمَّ مِنْكَ وَلَكَ عَن مُحَمَّدٍ وَأُمَّتِهِ."

Câbir b. Abdullah anlatıyor: Resûlullah (sav) bir bayram günü kurban olarak iki koç kesti ve onları kibleye doğru yatırdığı zaman şöyle dedi: “Ben hanîf (hakka yönelmiş) olarak, yüzümü gökleri ve yeri yaratan (Allah)"a çevirdim ve ben müşriklerden değilim. Şüphesiz benim namazım, kurbanım, hayatım ve ölümüm âlemlerin Rabbi olan Allah içindir. O'nun hiçbir ortağı yoktur. Ben bununla emrolundum ve ben Müslümanların ilkiyim. Allah'ım (bu kurban) sendendir ve Muhammed ile ümmeti tarafından senin (rızan) için sunulmuştur.”³²

- عَنْ زَيْدِ بْنِ أَرْقَمٍ قَالَ: قَالَ أَصْحَابُ رَسُولِ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ): يَا رَسُولَ اللَّهِ! مَا هَذِهِ الْأَضَاجِي؟ قَالَ: "سُنَّةُ أَبِيكُمْ إِبْرَاهِيمَ."

Zeyd b. Erkam anlatıyor: Resûlullah'ın (sav) ashâbı, “Ey Allah'ın Resûlü! Bu kurbanlar nedir?” dediler. Resûlullah, “Babanız İbrâhim'in sünnetidir.” diye cevap verdi.³³

6. Yararlanılabilecek Bazı Kaynaklar

- DİA, “Kurban” İle İlişkili Maddeler
E-Kaynak: <https://islamansiklopedisi.org.tr/kurban/iliskili-maddeler>
- Hadislerle İslam, “Kurban: Allah’a Yakın Olma Vesilesi” – Cilt 2 Sayfa 509
E-Kitap: <https://hadislerleislam.diyaret.gov.tr/sayfa.php?CILT=2&SAYFA=509>
- Komisyon, Kurban Sıkça Sorulanlar, Ankara: DİB Yayınları
E-Kitap: <https://yayin.diyaret.gov.tr/Product/Detail?productId=393>

³² İbn Mâce, Edâhî, 1; D2795 Ebû Dâvûd, Dahâyâ, 3-4

³³ İbn Mâce, Edâhî, 3; İbn Hanbel, IV, 368